

สัญลักษณ์เทียนในวิถีชุมชนล้านนา

THE SYMBOLIC OF YANTANTRA CANDLES IN LANNA COMMUNITY LIFE

¹สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์, ²พระมหาสุพัตร์ Wachiravudho และ ³ปาณิสรา เทพรักษ์

¹Somchan Sripraschayanon, ²Phramaha Supat Wachiravudho and

³Panisara Theprak

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakornlampang Buddhist College

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus,

¹Corresponding Author, Email: sartsirin@gmail.com

Received: 2022-02-14

Revised: 2022-04-20

Accepted: 2022-04-28

¹เบอร์โทร: 089-5531558

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและสัญลักษณ์ของยันต์เทียนที่มีต่อวิถีชุมชนในล้านนา ที่เปรียบเสมือนเครื่องมือที่สร้างขวัญ กำลังใจ การส่งเสริม สนับสนุน และการบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากวิถีความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นพุทธวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนในชุมชนได้พึ่งพาอาศัยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นการจรรโลงไว้ซึ่งความดีงามให้อยู่ในท้องถิ่น โดยผู้ยันต์เทียนจะต้องตั้งมั่นด้วยหลักบุญไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญาเพื่อให้ยันต์เทียนเกิดพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ และสังฆานุภาพปกป้องรักษา ดูแล คุ้มครอง และช่วยให้ยันต์เทียนได้เกิดความคิดดีสิริที่ดีที่เป็นมงคลหลังตามแรงอธิษฐานของผู้ที่ได้ทำบูชาให้อยู่ดี มีสุข ปลอดภัย แคล้วคลาด และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน มีโชคลาภตามหลักความเชื่อในชุมชนล้านนาอย่างแท้จริง ซึ่งยันต์เทียนมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ทางด้านจิตใจ สัญลักษณ์ทางด้านความเป็นสิริมงคล สัญลักษณ์ทางด้านศาสนา และพิธีกรรม และสัญลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนา เพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่ด้วยความสุข เสริมสร้างกำลังใจเมื่อประสบความทุกข์ ช่วยลดเคราะห์ สืบชะตา และรับโชคลาภตามความเชื่อที่ยึดถือและปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: สัญลักษณ์; ยันต์เทียน; วิถีชีวิตชุมชนล้านนา

Abstract

This academic article aims to study the beliefs and symbolic of candle yantra in the Lanna community life. It is a tool for building morale, encourage, support and alleviate suffering in living. This is a Buddhist method that helps Buddhists to encourage on Buddhist teachings and to preserve the goodness in the local area. The maker of candle yantra must be performed on the principles of merit-making as precepts, concentration, and wisdom for Puttanupap, Dhammanupap, and Sanghanupap to protect and make the candle be sacred and magical according to the prayers of those who have worshiped. Not only that, it will be well, happy, safe, and prosperous work according to Lanna community belief. The candle yantra is the symbol of spiritual, the symbol of auspiciousness, the symbol of Religious and rituals and the symbol of cultural. It shows the identity of Lanna to help and live happily, to be strengthen morale, to reduce bad luck, to be destiny and to receive the good fortune according to the beliefs and practiced until now.

Keywords: Symbol; Yantra Candles; Lanna Community Life

บทนำ

ความเชื่อเป็นแบบแผนตามขนบธรรมเนียมและประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายมีหลักคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความเชื่อนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติจนเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรม ทั้งความเชื่อสิ่งที่มองเห็นเชิงประจักษ์ พยานและความเชื่อที่มีอาจจะสัมผัสด้วยตาเปล่าได้ รวมถึงความเชื่อสิ่งที่สามารถบันทึกลงความสุจากอำนาจเทวดา พระเจ้า ภูตผีปีศาจที่ยากเกินกว่าที่จะป้องกันได้ ซึ่งเหตุการณ์บางอย่างเป็นอันตรายต่อชีวิต ทำให้มนุษย์ได้แสวงหาหนทางที่จะป้องกันและคุ้มครองภัยร้ายต่าง ๆ จนเป็นหลักปฏิบัติและพิธีกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น ทำให้สังคมล้านนามีพิธีกรรมตามความเชื่อที่ผสมผสานระหว่างศาสนาเดิมในท้องถิ่นกับความเชื่อพระพุทธศาสนาที่แฝงด้วยความเชื่อทางไสยเวทและโหราศาสตร์ เป็นต้น

เตียนบูชาหรือยันต์เขียนเป็นพิธีกรรมท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมล้านนาและยึดถือเป็นจารีตประเพณีสืบต่อกันมา โดยเชื่อว่ายันต์เขียนเกิดจากการปลุกเสกและลงด้วยอักขระเลขยันต์ตามสรรพคุณที่ผู้บูชาจะนำไปใช้ให้สมปรารถนา ส่งผลดีต่อตนเองและครอบครัว เช่น ช่วยให้หายเจ็บหายไข้ ได้โชคลาภ สะเดาะเคราะห์ เสริมดวง เสริมทรัพย์ ต่ออายุหรือใช้สำหรับกรณีผู้เมียทะเลาะกันให้กลับมาคืนดี ป้องกันการปองร้าย ฯลฯ ซึ่งการจุดยันต์เขียนนิยมกระทำกันและใช้ตามจารีตประเพณีในท้องถิ่น เช่น การจุดในเทศกาลปีใหม่เมือง (สงกรานต์) การจุดในงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่หรือการจุดบูชาเมื่อมีเหตุการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทุกข์ใจก็นิยมจุดบูชายันต์เขียนเพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ ลดเคราะห์ร้าย และช่วยสืบชะตาราศีแก่ตนเอง นอกจากนี้ ยันต์เขียนยังเป็นเครื่องมือตามความเชื่อที่ใช้ให้เกิดการขับไล่สิ่งชั่วร้าย ภูตผี ปีศาจ วิญญาณร้าย และเป็นเครื่องป้องกันภัยมิให้เข้ามาทำร้ายผู้ที่บูชาได้ ทำให้ผู้บูชาเกิดความเป็นสิริมงคล แคล้วคลาดปลอดภัยเกิดโชคลาภ โภคทรัพย์ มั่งมี เงินทองไม่ขัดสน ธุรกิจการงานราบรื่น เจริญก้าวหน้า ฯลฯ

ดังนั้น ยันต์เขียนในล้านนาถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในล้านนา และเป็นการบ่งบอกถึงความเชื่อ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามที่แสดงให้เห็นอัตลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นในประเทศ ด้วยยันต์เขียนนอกจากจะเป็นสัญลักษณ์ที่จะช่วยจรรโลงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาจากผู้ที่ทำยันต์เขียนส่วนมากจะเป็นพระเถระานุเถระผู้ที่บวชและศึกษาหลักธรรมมานาน ตลอดถึงยันต์เขียนเป็นกุศโลบายเพื่อส่งเสริมผู้ทำยันต์เขียนได้ปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา และให้ยันต์เขียนที่กระทำได้เกิดผลมากยิ่งขึ้น ทำให้ยันต์เขียนเห็นการแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความงามงามทางวัฒนธรรมและเป็นมรดกที่ได้รับสืบทอดจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบันนี้

ความเชื่อยันต์เขียนในสังคมล้านนา

ความเชื่อถือได้ว่าเป็นหลักการทางธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์และเป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเกิดความเชื่อของมนุษย์เกิดจากการเคารพและศรัทธาต่ออำนาจสิ่งเหนือธรรมชาติและมองไม่เห็น เช่น เทพเจ้า เทวดาฟ้าดิน ภูตผีปีศาจหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ อาทิเช่น ฝนตก พายุร้อน พายุฝน แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย และวาตภัย ที่ล้วนมีอิทธิพลต่อชีวิตที่มนุษย์ยากเกินที่จะป้องกันได้ด้วยตัวเอง บางครั้ง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจจะป็นภัยต่อมนุษย์ทำให้ต้องหาวิธีการที่จะช่วยบรรเทาทุกข์และส่งผลให้เกิดสิ่งที่ดีจนเกิดเป็นการสร้างพิธีกรรมและศาสนาเพื่อช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างความมั่นใจไว้ใจ (Royal Academy, 2003)

Department of Religious Affairs (2009) ได้อธิบายความเชื่อว่าเป็นความรู้สึกที่คล้อยตามด้วยความเชื่อที่อันเกิดจากเกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งมีอาจจะสามารถค้นพบได้หรือตอบคำถามที่เกิดในธรรมชาติได้ ส่งผลให้มนุษย์เกิดความรู้สึกหวาดหวั่นเกรงกลัวต่อธรรมชาติ โดยเพียรพยายามจินตนาการและสร้างเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิตและยอมรับที่ปราศจากเหตุผล เพื่อเป็นแนวทางแก่การตัดสินใจที่จะปฏิบัติและมีอิทธิพลเหนือจิตใจที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นวัฒนธรรมทางสังคม โดยความเชื่อเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไว้วางใจและเป็นความจริง ความไว้วางใจหรือความจริงไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ เช่น คนที่เชื่อในหลักฤกษ์ยามย่อมถือว่าการโคจรของดวงดาวจะส่งผลกระทบต่อชะตาชีวิตของมนุษย์แต่ละคนหรือบุคคลที่เชื่อในเครื่องรางของขลังก็มีความเชื่อมั่นว่าเครื่องรางของขลังให้คุณและโทษแก่ตนได้จริง ซึ่งความเชื่ออาจจะเป็นไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ เครื่องรางของขลัง ผีสาง นางไม้ความเชื่อ สิ่งลี้ลับหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิปาฏิหาริย์ เป็นต้น (Sriprachayanon, 2020)

สังคมล้านนาเชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องในเรื่องโชคชะตาของแต่ละบุคคล โดยเชื่อว่าเมื่อชะตาตกย่อมจะเกิดสิ่งชั่วร้ายหรือเคราะห์ที่มีอาจจะหลีกเลี่ยง ซึ่งโหราจารย์จะเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ทำนายโชคชะตา (Kanchanaphan and Ramitanon, 1990) ซึ่งความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์ ได้แก่ ฤกษ์ยามหรือมือนิจวันดีที่มีการคำนวณทิศทางโคจรของดวงดาวที่ส่งผลต่อชีวิตในห้วงเวลาที่กระทำการที่เป็นมงคล การออกเดินทาง เพื่อให้เกิดความเป็นสุขมงคล ปราศจากภัย ประกอบด้วยโชคกลาง ขณะโชคชะตาแต่ละบุคคลตามความเชื่อจะขึ้นอยู่กับชะตาชีวิต โดยโหราจารย์หรือพ่อหมอจะเป็นผู้ทำนาย เพื่อหาฤกษ์ยามที่เหมาะสมในการส่งเสริมดวงชะตา ความมีสง่าราศี และความเป็นสิริมงคลของแต่ละบุคคลเสมอ (Inthanon, 2011)

การจุดยันต์เทียนเป็นความเชื่อในล้านนาที่ช่วยในการส่งเสริมและหนุนส่งดวงชะตาแก่ผู้ที่บูชา โดยการจุดยันต์เทียนเป็นการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในล้านนาที่เชื่อยันต์เทียนมีพลังอำนาจในการช่วยเหลือผู้ที่จุดให้ปราศจากเคราะห์ร้าย ก่อให้เกิดความสุขสวัสดิ์ ความเป็นสิริมงคล และช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายที่เป็นเสนียดจัญไรแก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งโดยทั่วไปยันต์เทียนจะผ่านพิธีกรรมของอาจารย์วัด (ปู่จ่าน) หรือพระสงฆ์ที่ได้ลงอักขระศาสตร์ยันต์ไว้แล้ว เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบความทุกข์ เคราะห์ร้าย ดวงชะตาตก ให้พ้นจากความทุกข์ลำบาก และเป็นการหนุนส่งให้เกิดความโชคดี เสริมดวงเวลาดวงตก เสริมทรัพย์ ช่วยปัดเป่าโรคพยาธิหรือพ้นจากการต้องโทษที่เขาปองร้าย ฯลฯ ทำให้การบูชายันต์เทียนเป็นหนึ่งพิธีกรรมที่ชุมชนในล้านนาได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกัน

ความหมายของยันต์เทียน

ยันต์เทียนเป็นหนึ่งในพิธีกรรมในวิถีชีวิตในล้านนาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แม้ชุมชนล้านนาจะนับถือพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ แต่ความจริงแนวทางและหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาอาจจะยากเกินกว่าปุถุชนทั่วไปจะเข้าถึงได้ เพราะคำสอนทางพระพุทธศาสนามุ่งเน้นความจริงแห่งชีวิตและหนทางแห่งการดับทุกข์ทั้งปวง แต่กระนั้นก็ตาม การใช้พิธีกรรมในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ง่ายแก่การเข้าถึงและการนิยมปฏิบัติสืบทอดกันมา ยันต์เทียนแม้มิใช่หลักพุทธธรรมอันแท้จริง แต่ก็ เป็นกุศโลบายที่ชักนำให้ชุมชนได้หันมาสนใจและเคารพพระพุทธศาสนา กอปรกับการแข่งขันกับศาสนาตั้งเดิมที่มุ่งเน้นพิธีกรรมที่สามารถปฏิบัติและเข้าถึงได้ง่ายกว่าหลักแนวทางของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นปรัชญาชีวิตที่ลึกซึ้ง ยากจะสัมผัสให้เห็นความจริงที่เป็นนามธรรมมากเกินไป และแตกต่างพราหมณ์ฮินดูที่ให้ศาสนิกผู้นับถือได้ทำการบูชาด้วยพิธีกรรมต่าง ๆ โดยคาดหวังให้ชีวิตประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญในหน้าที่ การงานและพ้นจากความทุกข์ จนกระทั่งเป็นพัฒนาการเป็นนิยาย “พุทธตันตระ” ซึ่งถือว่าเป็นการเริ่มต้นของ “ยุคเครื่องรางของขลัง” ที่อาศัยเวทมนตร์ คาถา การบริกรรมเพื่อป้องกัน สร้างความมั่นใจแก่ผู้นับถือได้รู้สึกปลอดภัย เกิดโชคลาภ และเป็นหลักการเชิงอุดมคติตามความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีความชาญฉลาดไม่เท่ากัน จำเป็นต้องพึ่งพาเวทมนตร์ คาถา จนเกิดเป็นมนตรา เลขยันต์ เครื่องรางของขลัง และเป็นการท่องสวดมนต์ตราต่าง ๆ เพื่อเป็นการบูชาเทวรูปหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อที่ยึดถือกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยันต์เทียนได้นักวิชาการและนักคิดได้ให้ความหมาย ดังนี้

Institute of Language, Arts and Culture Chiang Mai Rajabhat University (2007) ได้ให้ความหมายยันต์เทียนว่า เป็นการลงหรือเขียนอักขระ หลักธรรมลงบนแผ่นกระดาษสา และนิยมมีการจารึกชื่อผู้บูชากำกับลงในเทียนด้วย โดยผู้ทำยันต์เทียนจะต้องเป็นผู้ที่ทรงวิทยาคม เพื่อให้ยันต์เทียนเกิดผลานุภาพแก่ผู้บูชาให้ได้รับผลดีตามประเภทของยันต์ที่ เช่น สืบชาติดา ลดเคราะห์ รับโชค

Chaichomphu (2009) ได้กล่าวถึงยันต์เทียนว่าเป็นพิธีกรรมการปลุกเสก การลงคาถาอาคมจากผู้ที่มีอาคมโดยจะเริ่มจากการทำไส้เทียน ซึ่งทำจากกระดาษสาที่มีการลง อักขระ เลขยันต์ต่าง ๆ ตามประเภทของเทียนที่จะนำไปพันเข้ากับขี้ผึ้งอีกทีเพื่อทำเป็นเทียนยันต์ต่าง ๆ

Suwannarupo (2011) ได้ให้ความหมายของยันต์เทียนล้านนาว่า เป็นพิธีกรรมทางความเชื่อของคนล้านนาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นหนึ่งในพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ที่แฝงไปด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยทั่วไปยันต์เทียนที่บูชามีทั้งฝ่ายขาวและฝ่ายดำที่ได้รับการสืบทอดจากลัทธิพราหมณ์ในอินเดียโบราณที่มีความเชื่อทางไสยศาสตร์จนกลายมาเป็นอักขระเลขยันต์โดยลำดับ

Muangmun (2021) ได้กล่าวว่า ความเป็นมายันต์เขียนไม่มีใครสามารถบอกความแน่ชัดได้ ว่ากำเนิดเมื่อไร ใครเป็นผู้คิดค้น แต่เกิดขึ้นมาพร้อมกับความคิดของมนุษย์ที่กลัวต่อสิ่งที่มองไม่เห็นที่เรียกว่า อำนาจเร้นลับ เพราะมนุษย์เกิดความกังวลความกลัวและเกิดความทุกข์ โดยแสวงหาที่พึ่งพาทางด้านจิตใจ โดยยันต์เขียนได้รับอิทธิพลจากลัทธิพระเวทในศาสนาพราหมณ์ได้ถ่ายทอดสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือตามความเชื่อในท้องถิ่นในการขับไล่เสนียด จัญไร ลดเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์ ป้องกันเคราะห์ร้าย สิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

Rungruengsri (1991) ได้อธิบายความหมายของยันต์เขียนไว้ว่า เป็นลายที่เขียนบนลำเทียน ประกอบด้วยอักขระ ลวดลายลงในกระดาษสาหรือใช้เขียนยันต์หุ้มด้ายใส่เทียนก็มี โดยเชื่อกันว่าเทียนที่ผู้ทรงวิทยาคมทำให้นั้นจะช่วยให้ผู้บูชาเทียนได้รับผลดีตามประเภทของยันต์ที่ลงไว้ เช่น สืบชาติ ลาเคราะห์ รับโชค เป็นต้น

Wangombat (2020) ได้อธิบายว่า ยันต์เขียนเป็นที่นิยมตามความเชื่อชาวล้านนาที่เชื่อว่าการจุดเทียนบูชาจะช่วยลดเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์ โดยผ่านพิธีกรรมจากพระสงฆ์หรือผู้ที่เคยบวชมา แล้วนำเทียนมาจุดบูชาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันภัยและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ เช่น เสนียดจัญไร ทุกข์โศกโรคภัย ฯลฯ ซึ่งยันต์เขียนจะมีลักษณะแตกต่างจากเทียนทั่วไปที่ใช้กราบไหว้บูชา โดยยันต์เขียนเป็นไสยเวทอีกสายหนึ่งที่มุ่งให้เห็นผลและกระทำกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเชื่อว่ายันต์เขียนจะทำให้เกิดเสน่ห์ มีพลังอำนาจ มีคุณวิเศษที่มากมายที่ช่วยให้ได้ผลแม้สิ่งที่ไม่น่าเชื่อก็สามารถเกิดขึ้นได้ตามแรงศรัทธาและการอธิษฐานจิต

Office for the Promotion of Arts and Culture Chiang Mai University (2020) ได้ให้ความหมายว่า ยันต์เขียนเป็นการนำเทียนขี้ผึ้งที่พันหรือหล่อด้วยขี้ผึ้ง มีไส้อยู่ตรงใจกลาง มีลักษณะเป็นแท่ง เทียนขี้ผึ้งจะสืขึ้นรูปด้วยขี้ผึ้งมีด้ายดิบเป็นไส้ แบ่งตามน้ำหนักและเรียกชื่อตามประโยชน์ เช่น เทียนเหล้มบาท เทียนเหล้มเฟื้อง เทียนค่าตึง เทียนเงิน เทียนคำ เทียนส่งเคราะห์-รับโชค เป็นต้น และนิยมนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อและศาสนาในท้องถิ่น

Thai Cultural Encyclopedia Foundation Siam Commercial Bank (1999) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยันต์เขียนเป็นพิธีบูชาเทียนที่ทำขึ้นเป็นพิเศษ โดยมีไส้เทียนที่ทำด้วยกระดาษสาที่ลงอักขระ เลข ยันต์ตามที่อาจารย์ผู้ทำมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อให้แก่ผู้บูชา โดยทั่วไปแล้วนิยมบูชาเทียนเพื่อสืบชะตา ลดเคราะห์และรับโชค

จากความหมายข้างต้น ยันต์เขียนเปรียบเสมือนเครื่องมือสร้างขวัญและกำลังใจที่สำคัญต่อวิถีความเป็นอยู่ในชุมชนล้านนา โดยยันต์เขียนเป็นพิธีกรรมที่เกิดจากการนำเทียนขี้ผึ้งมาใช้หุ้มอักขระคาถา อาคม เลขยันต์ที่เขียนลงบนกระดาษสาและบางประเภทจะนำชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด

ของผู้บูชาพันเข้ากับไส้เทียนที่ทำด้วยเส้นด้ายดิบ โดยเส้นด้ายดิบที่เป็นไส้เทียนจะมีจำนวนเส้นที่แตกต่างกันตามลักษณะของแต่ละยันต์เทียน ซึ่งการทำยันต์เทียนนั้นผู้ทำจะต้องเป็นผู้ทรงวิทยาคมเกี่ยวกับยันต์เทียน ซึ่งส่วนใหญ่จะพระสงฆ์ที่ทรงความรู้หรือผู้ที่เคยบวชเรียนมาก่อน และเชื่อว่ายันต์เทียนมีผลานุภาพในการเกื้อหนุน ส่งเสริม ช่วยปกป้องรักษา ค้ำครองและบรรเทาความทุกข์ เป็นเวทมนต์คาถาที่ช่วยให้เกิดความอยู่ดีมีสุข ปราศจากโรคภัย ไข้เจ็บ ช่วยเกื้อหนุนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน ชีวิต และเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเป็นสิริมงคล ไร้เสนียดจัญไร และอันตรายต่าง ๆ ตามความเชื่อจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชาวล้านนาสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ประเภทของยันต์เทียนในล้านนา

จากการศึกษาทั้งในหนังสือตำราพัสสา เอกสารต่าง ๆ รวมถึงการลงพื้นที่สัมภาษณ์ท่านผู้รู้หลายท่านเกี่ยวกับยันต์เทียนล้านนาต่าง ๆ ได้พบว่ายันต์เทียนล้านนาที่ใช้กันนั้น ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันกับที่ใช้ในจังหวัดต่าง ๆ ในเขตล้านนา แต่ก็มีต่างกันอยู่บ้างในส่วนของคำกล่าวบูชาเทียนเป็นส่วนใหญ่ เพราะคำกล่าวบูชาเทียนนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่สืบทอดกันมา โดยทั่วไปชุมชนในล้านนาจะนิยมทำการจุดบูชายันต์เทียนตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1. การจุดบูชาเพื่อให้รอดพ้นจากเคราะห์ภัยและอันตรายทั้งปวง 2. การจุดบูชาเพื่อส่งเสริมดวงชะตา ความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัว 3. การจุดบูชาเพื่อให้เกิดโชคลาภ

จากเป้าหมายการจุดยันต์เทียนตามความเชื่อทำให้การบูชาเทียนในล้านนาจะมุ่งเน้นยันต์เทียนจำพวกหลักเคราะห์ ส่งเสริมโชคชะตา โดยพิธีกรรมจะมีการไหว้พระเจริญพุทธมนต์ และแผ่เมตตาน้อมระลึกจิตใจให้สงบ อธิษฐานจิตตามความปรารถนา และระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยหรือพระแก้วเจ้าสามประการ (ดวง) เพื่อให้ยันต์เทียนเกิดพุทธานุภาพ อัมมานุภาพ และสังฆานุภาพ ทำให้การดำรงชีวิตเกิดความร่มเย็นเป็นสุข และลำดับต่อมาจะสวดบูชาคาถายันต์เทียนก่อนทำการจุดบูชาทุกครั้ง อย่างไรก็ตาม ยันต์เทียนในล้านนามีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะและเป้าหมายของการบูชา แต่โดยรวมยันต์เทียนสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ยันต์เทียนประเภทหวังผลทางดี และยันต์เทียนประเภทหวังผลทางร้าย ซึ่งแต่ละประเภทสามารถแบ่งออกได้หลายอย่าง ดังนี้

1. ประเภทหวังผลทางดี โดยทั่วไปเป็นที่นิยมจุดบูชาในล้านนาปัจจุบัน ได้แก่ 1) ยันต์เทียนเพื่อช่วยลดเคราะห์หรือปาลเคราะห์ทั้งหลาย เพื่อลดเคราะห์จะทำให้สิ่งเลวร้ายลดลงหรือหายไปได้ หรือเกิดกรณีที่สร้างความเดือนร้อน ขึ้นโรงขึ้นศาล และสิ่งอัปมงคล (ชืด) ในครอบครัว ฯลฯ เช่น ยันต์เทียนสะเดาะเคราะห์ ยันต์เทียนหัวใจนักขัตตฤกษ์ ยันต์เทียนแคล้วคลาด เป็นต้น 2) ยันต์เทียนเพื่อส่งเสริมดวงชะตา (สืบชาติตา) สืบต่ออายุ เช่น ยันต์เทียนหัวใจพระเจ้า เป็นต้น 3) ยันต์เทียนเพื่อหนุน

ส่งผลให้เกิดโศกนาฏกรรม เพื่อหวังผลให้ผู้บูชาได้เกิดโศกนาฏกรรมจากการค้าขาย การเสี่ยงโชค เช่น ยันต์เทียน มหานิยม ยันต์เทียนฉิมพลีเดินดง ยันต์เทียนนกคุ้ม ยันต์เทียนพระสิวลี เป็นต้น

2. ประเภทหวังผลทางร้าย เพื่อหวังผลทางร้าย ได้แก่ 1) ยันต์เทียนผ่าจัน เพื่อให้เกิดการ เลิกราหรือแตกแยก 2) ยันต์เทียนแข่ง เพื่อใช้สำหรับการแข่งบุคคลที่ไม่ชอบพอหรือทำให้บุคคลนั้น เกิดความทุกข์ ชีวิตจะต้องเปื้อนด้วยคราบน้ำตา และ 3) ยันต์เทียนเสน่ห์ เพื่อใช้สำหรับผัวเมีย ทะเลาะกัน ขัดใจกัน ทะเลาะกันให้กลับมาคืนดีกัน ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า ประเภทของยันต์เทียนในล้านนามีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บูชาได้สมดังความปรารถนา ทั้งความปรารถนาที่เป็นในทางสร้างสรรค์และการทำลาย ซึ่งยันต์เทียนที่สร้างสรรค์จะมีลักษณะที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ ช่วยเหลือ เกื้อกูล ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชีวิตประสบแต่ความสุข ปราศจากความทุกข์และสิ่งอัปมงคลทั้งหลาย และยันต์เทียนเพื่อทำลายที่มุ่งบ่งร้าย ทำลายผู้อื่นที่ตนไม่ชอบให้เกิดความวิบัติ ภัยพิบัติ เต็มไปด้วยความทุกข์ ซึ่งการใช้ยันต์เทียนขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้และในแต่ละยันต์เทียนย่อมมีอักขระ เลข ยันต์ ตารางที่แตกต่างกันไปพลาภาพหรือสรรพคุณของยันต์เทียนนั้น ๆ โดยปกติจะมีการใส่ชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปี ของผู้ที่ต้องการลงในช่องหรือตารางยันต์ เพื่อให้เกิดพลาภาพโดยตรงแก่บุคคลนั้น ๆ ที่ตรงปรารถนาจะให้เกิดตามสรรพคุณของยันต์เทียนที่บูชา

อักขระและลักษณะโครงสร้างยันต์เทียน

วัฒนธรรมล้านนามีหลักความเชื่อทางไสยศาสตร์บนพื้นฐานที่ปฏิบัติกันมา เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ายันต์เทียนเป็นหนึ่งในไสยเวทย์ที่คอยกระตุ้นย้ำเตือนจิตใจ และยึดเหนี่ยวจิตใจชุมชน และเป็นวิธีการเผยแผ่คำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่ผู้ทำยันต์เทียนและผู้ใช้ ให้รู้จักการสำรวมระวังข้อห้ามและข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ยันต์เทียนเกิดพลาภาพตามความปรารถนา ตามประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรมได้แสดงให้เห็นว่ายันต์เทียนในล้านนาได้รับอิทธิพลจากการด้านไสยศาสตร์สายมอญพม่าที่ความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะชนเผ่าพื้นเมืองในล้านนาของยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมืองหรือยุคฟื้นฟูเชียงใหม่โดยพญากาวิละได้ออกรวบรวมผู้คนในเมืองหลายกลุ่มให้กลับมายู่เชียงใหม่อันประกอบด้วยชนหลายกลุ่ม มีไทยใหญ่ ไทเขิน ไทลื้อด้วยเป็นต้น มีคำกล่าวจากเจ้าส่วยต่อวิชา วัดกองมูคำเชียงตุงว่า “คากายวน ยาไต อังมาน” ที่แสดงให้เห็นว่าคากา (เง) นั้นต้องคนยวน (ล้านนา) คนไตเงงยา คนพม่าเงงอว (ยันต์) ในตำรายันต์ได้บันทึกอิทธิพลยันต์พม่าต่อเลขยันต์ล้านนาว่า สมัยหนึ่งเจ้าราชครูแห่งเมืองอังวะได้มอบตำรายันต์เทียนสามเล่มให้แก่เจ้าราชครูวัดสวนดอก ได้แก่ เทียนมหารัตนนะจีปอม มหารัตนนะยานอ่อง ซึ่งยันต์ล้านนามีความ

หลากหลายทั้งรูปแบบยันต์ แนวคิดในการผูกยันต์ และแฝงด้วยแนวคิดทางพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม การเขียนยันต์สามารถจำแนกได้หลากหลายตามความเชื่อในแต่ละท้องถิ่น Nakornthap (2017) ได้จำแนกลักษณะการเขียนอักขระ เลขยันต์ในล้านนาที่ไว้ 4 แห่ง ได้แก่

1. เลขยันต์ลงด้วยอักษรธรรมล้านนา การลงเลขยันต์ในล้านนาจะใช้อักษรในการลงยันต์ ได้แก่ อักษรไทพื้เทศ (ขอมเมือง) นิยมใช้บันทึกกริณีพนธ์ประเภทโคลงอักษรฝักขาม อักษรที่ปรับปรุงมาจากอักษรสุโขทัย มักพบในศิลาจารึก อักษรธรรมล้านนาหรือตัวเมือง อักษรขอมเมืองนิยมใช้จารคัมภีร์พุทธศาสนา (Bunsiricharungrat, 2011)

2. เลขยันต์ลงในยันต์เทียน เลขยันต์ในเอกสารพวกรูปเขียนที่บันทึกตำราเลขยันต์ในทางล้านนา พบว่า ยันต์ส่วนใหญ่ที่ใช้ทำเทียน “ปฐา” เพื่อจุดบูชาแก่พระพุทธรูปหรือจุดในลักษณะอื่นเพื่อให้เกิดผลทางไสยศาสตร์แก่ผู้จุด เช่น จุดแล้วจะเกิดลาภ ขายของดี มีคนรัก พันคดีความ เป็นต้น

3. เลขยันต์ลงในกระดาษปั๊บสาล้านนา การลงอักขระนิยมเป็นการสักยันต์ที่รับอิทธิพลและแพร่หลายจากชนชาติใกล้เคียงมาสู่ล้านนาก่อนจะมานิยมในภาคกลาง จึงไม่พบยันต์สักแบบดั้งเดิมในตำราสมุดไทยภาคกลาง ในทางตรงข้ามกลับพบยันต์สักจำนวนมากในปั๊บสาเลขยันต์ล้านนา

4. เลขยันต์ที่จารึกหรือเขียนในผ้ายันต์ มีขนาดใหญ่กว่าขนาดผ้ายันต์ปกติทุกภาค พบว่า มีตำราในการสร้างผ้ายันต์เหล่านี้อย่างพิสดารได้มีประกอบเฉพาะ ได้แก่ 1) ยันต์พระสิหิงค์ 2) ยันต์มหาสะพูป 3) ยันต์โขงชะตา 4) ยันต์ยักข์ถืดดอกบัวหรือพระควัม 5) ยันต์นาคบ่วงบาศก์ 6) ยันต์ตัวเพ็ง-ตัวชน เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ผ้ายันต์พระสิหิงค์หลวงที่จำหน่ายในวัดพระสิหิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2558 มีขนาดใหญ่ถึง 120 ซม. คูณ 90 ซม. จึงทำให้ผ้ายันต์พระสิหิงค์หรือผ้ายันต์พระสิงห์นี้เป็นผ้ายันต์ที่เด่นมาก เพราะมีขนาดใหญ่และวาดรูปลงสีอย่างสวยงาม ผ้ายันต์นี้วาดขึ้นตามนัยแห่งคัมภีร์ตรีสิงเห ต่อมานักวิชาการไทยค้นพบภาพวาดลักษณะยันต์พระสิหิงค์ที่ถ้ำเมืองม่อนยั่ว ประเทศเมียนมาซึ่งมีความสำคัญมากทีเดียว (Nakornthap, 2017)

การลงอักขระเลขยันต์ในล้านนาได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของพม่าที่มีความสัมพันธ์ระหว่างล้านนาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ปรากฏในตำนานหรือพงศาวดารที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองที่มีความสำคัญในอาณาจักรล้านนาที่เต็มไปด้วยจารีตขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ประชากรจะสืบเชื้อสายจากไทยยวนหรือโยนกที่มีวัฒนธรรมประเพณี ระบบการนับวันเดือนปี ภาษาพูด และภาษาเขียนตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยการยันต์เทียนจะมีลักษณะความคล้ายคลึงและถูกเขียนด้วยอักขระล้านนาหรืออักษรธรรมเพื่อใช้แทนภาษาบาลี ซึ่งในตัวยันต์เทียนจะลงอักขระย่อตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ทรงได้แสดงธรรมแก่เหล่าสาวกทั้งหลาย ซึ่งลักษณะโครง

เรือนของยันต์เทียนส่วนมากจำแนกออก 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. รูปเรือนบ้าน เช่น ยันต์เทียนสะเดาะเคราะห์ 2. รูปใบไม้ เช่น ยันต์เทียนสืบชะตา 3. รูปสี่เหลี่ยม เช่น ยันต์เทียนสะเดาะเคราะห์ 4. ฐานกลม ปลายเหลี่ยม เช่น ยันต์เทียนสืบชะตา และ 5. รูป พระ เทวดา คน ยักษ์ สัตว์ เช่น ยันต์เทียนพระสิมพลี ยันต์เทียนเมตตา

การเขียนยันต์มีการบันทึกไว้ที่กระดาษสา (บับสา) เพื่อเป็นการสืบทอดให้แก่ผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะศิษยานุศิษย์ได้สานต่อและยึดปฏิบัติกัน ซึ่งยันต์เทียนจะถูกเขียนด้วยอักษรธรรมล้านนา และการเขียนลงในเทียนจะนิยมบูชาคุณพระรัตนตรัย ขณะที่การเขียนลงผ้ายันต์ใช้เป็นเครื่องรางของขลัง เช่นเดียวกับการจุดยันต์เทียนบูชา ซึ่งการนำอักษรท่องถ้อยมาจารึกลงในใบลาน บับสา ผ้า และเทียน เป็นการแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์แห่งความงดงามทางด้านภาษาศาสตร์ในท้องถิ่น ซึ่งการลงอักขรเลขยันต์จะมีโครงสร้างที่บ่งบอกถึงสรรพคุณของยันต์เทียน เช่น การจะใช้สะเดาะ ปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย โครงสร้างยันต์จะมีลักษณะเป็นเรือนบ้านรูปสี่เหลี่ยมหรือลักษณะรูปร่างเป็นใบไม้มีฐาน ทรงกลม ปลายเหลี่ยม ก็จะแสดงให้เห็นถึงการสืบชะตาแก่บุคคลให้มีอายุยืนยาว ปราศจากโรคภัยและสิ่งเลวร้ายที่จะเข้ามาทำลายได้ ซึ่งจะเป็นได้ว่ายันต์เทียนในชุมชนล้านนาได้แสดงให้เห็นถึงความเด่นชัดทางด้านจารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติที่บรรพบุรุษได้สรรค์สร้างและบอกกล่าวโดยการจารึกลงในใบลาน บับสา เพื่อให้ผู้คนได้รับการศึกษาถ่ายทอดสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

หลักปฏิบัติของผู้ทำยันต์เทียน

ประเพณีและวัฒนธรรมล้านนาได้แสดงให้เห็นถึงแบบแผน ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งที่ถูกใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจแก่ชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก ความคิด และความเชื่อที่ได้สั่งสมยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเกิดความเคยชินที่เรียกว่า นิสัยสังคม (Koset, 1965) ซึ่งชุมชนล้านนาถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และเพียบพร้อมทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีที่งามมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ภายหลังที่ประเทศไทยได้รวบตัวกันเป็นหนึ่งเดียว แต่กระนั้น ความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนก็ไม่เคยจืดจาง (Anurak and Sakunphat, 2008) และความเจริญรุ่งเรืองทางด้านพระพุทธศาสนาที่มีพระสงฆ์ผู้ทรงความรู้ทั้งทางด้านภาษาท้องถิ่นและภาษาบาลีที่ได้ทำการรจนาแต่งวรรณกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเป็นการจารึกความเชื่อในท้องถิ่น โดยเฉพาะความเชื่อเกี่ยวกับศาสตร์เลนลับและความเชื่อเกี่ยวกับคาถาอาคม อักขระ เลขยันต์ เครื่องรางของขลัง

ความเชื่อที่สำคัญประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตชุมชน ได้แก่ การบูชายันต์เทียนเพื่อจุดในการส่งเสริมดวงชะตา ลดเคราะห์ รับโชคหรือบรรเทาความทุกข์ที่เป็นภัยวิบัติที่เกิดขึ้น ณ

ขณะนั้น โดยการทำย่นต์เขียนในล้านนาเป็นอุบายอย่างหนึ่งที่พระสงฆ์และผู้ทรงวิทยาคมได้นำหลักคำสอนทางศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้กับชุมชน โดยการทำย่นต์เขียนที่เหมาะสมผู้กระทำได้ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่เคร่งครัดตามหลักพระพุทธศาสนา จะต้องเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยการบำเพ็ญบุญ ๓ ประการ ได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา ด้วยเหตุแห่งความเชื่อในล้านนาผู้ที่ทรงคุณธรรมจริยธรรมจะสามารถแผ่จิตหรืออธิษฐานจิตให้เขียนที่ทำได้เกิดผลในทางที่ดีและเพิ่มพูนประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แม้ขั้นตอนการปฏิบัติจะเป็นข้อวัตรเบื้องต้น แต่ผู้กระทำการย่นต์เขียนก็ต้องเป็นผู้ที่เต็มเปี่ยมด้วยศีล 5 เพื่อมุ่งหวังให้ได้ผลในทางที่ดี ช่วยในการสะเดาะเคราะห์ สืบชะตา และรับโชคตามความเชื่อของท้องถิ่น และผู้ทำการเขียนย่นต์เขียนจะต้องตั้งตนอยู่ในหลักบุญกิริยาวัตถุเพื่อให้เกิดความขลังของคาถาอาคมที่ลงในย่นต์ ตั้งตนให้อยู่ในศีลาจารวัตรตามหลักศีล ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างด้วยความดีงามอยู่เสมอ ขณะที่ผู้นำเขียนไปจุดบูชาก็เช่นเดียวกัน จะต้องรักษาศีล ให้ทาน และหมั่นเจริญสติภาวนาอยู่เสมอ เพื่อให้เขียนที่จุดเป็นการเกื้อหนุน ส่งเสริมทางด้านโชคชะตา ราศี และพ้นจากเคราะห์ภัยทั้งหลาย ตามหลักการทั่วไปย่นต์เขียนไม่ได้เขียนเป็นอักขระลงในย่นต์เขียน แต่ก็เป็นเชิงสัญลักษณ์ที่ควรพึงกระทำสำหรับผู้เขียนย่นต์และผู้นำไปจุดบูชาที่จะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ทำให้ปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ดังนี้

1. ทาน การกระทำความดีด้วยการให้ รู้จักการ สละ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุที่เป็นอามิสทาน เช่น เงินทอง ข้าวของ เครื่องใช้ ปัจจัย 4 หรือการให้ทานด้วยวิชาความรู้เป็นวิทยาทานที่เรียกว่าธรรมทานที่สามารถช่วยคนอื่นให้รอดพ้นจากความทุกข์ รู้จักการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา และการให้อภัยแก่บุคคลที่เผลอทำผิดด้วยการยกโทษให้ที่เรียกว่าอภัยทาน โดยรู้จักการให้ออกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้รู้จักการปรับปรุงตัว แก้ไขข้อบกพร่องที่ได้กระทำลงไปและให้หันกลับมากระทำใหม่ในทางที่ถูกที่เหมาะสม ผู้ทำย่นต์เขียนจึงเป็นการช่วยเหลือ อนุเคราะห์ คำขุขุมชนให้สำรวจระวังกาย วาจา และจิตใจ โดยย่นต์เขียนจะเป็นเครื่องมือที่เปรียบเสมือนธรรมทานในการสั่งสอน อบรม คอยย้ำเตือนสติ และคอยเป็นเครื่องประคับประคองชีวิตแก่ชุมชนในล้านนา นอกจากนั้น ผู้ทำย่นต์เขียนจะต้องเป็นผู้ลดความเห็นแก่ตัว ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวหรือมีจิตใจคับแคบ ไม่ควรยึดติดในวัตถุสิ่งของ รู้จักการบริจาคที่จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อน เป็นประโยชน์ต่อผู้รับและสังคมโดยรวม

2. ศีล การสำรวจระวังทางด้านกาย วาจา และจิตใจให้เป็นปกติ ไม่ก่อความเดือดร้อน ความเสื่อมเสีย และละเมิดกฏบัญญัติทางธรรมและสังคม ผู้เขียนย่นต์เขียนจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยศีลาจารวัตรที่เหมาะสมแก่ผู้คนที่ทั้งหลาย เป็นผู้ที่มีแนวปฏิบัติทางกายและวาจา ใจตามหลักพระพุทธศาสนา ได้แก่ การรู้จักสังวรระวังเกี่ยวกับศีล 5 หรือศีล 8 เพื่อเป็นการฝึกฝนตนเองมิให้ไปเบียดเบียนผู้อื่น รู้จักการใช้เหตุผลตามหลักความจริง รู้จักวิธีการลด ละ เลิกสิ่งอันนำไปสู่ความเสื่อม

ทั้งหลาย มุ่งกระทำความดีเพื่อพัฒนาชีวิตตนเองและผู้อื่นมิให้ตกต่ำ โดยศีลจะเป็นเครื่องช่วยให้ความมีเมตตากรุณาต่อมนุษย์และสรรพสัตว์ ผู้รักษาศีลเมื่อกระทำความดีโดยยอมทำให้สิ่งนั้นบรรลุนั้นและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. ภาวนา การเจริญสมาธิภาวนาให้เข้าใจถึงความจริงแห่งชีวิต ความจริงแห่งสัจจะ และความเป็นไปแห่งสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เป็นวิถีแห่งความดีตามแนวทางพระพุทธศาสนาและสังคมให้การยอมรับ โดยภาวนาจะช่วยปลูกฝังจิตใจให้รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี และช่วยพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาอันแท้จริง ก่อเกิดความสันติสุขทางด้านร่างกายและจิตใจ เข้าใจและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งภาวนาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการทำย่นต์เตียน โดยผู้กระทำจะต้องเป็นผู้มีความเพียร มีตบะ และตั้งจิตอธิษฐานบริกรรมคาถาให้ย่นต์เตียนได้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาวนาเป็นสิ่งสำคัญในการทำย่นต์เตียนจากอิทธิฤทธิ์และอาคมของผู้กระทำตามความเชื่อในท้องถิ่น แต่อย่างน้อยการภาวนาจะเป็นการน้อมรำลึกให้จิตใจได้สงบ ร่มเย็น เตือนสติตนเองให้เกิดสติปัญญารู้จักคิดอย่างรอบคอบและก่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม

หลักบุญกริยาวัตรจึงเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นที่ผู้ทรงวิทยาคมหรือผู้ทำย่นต์เตียนจะพึงปฏิบัติ และถือว่าเป็นหลักเบื้องต้นของผู้ที่มีคุณสมบัติในการทำย่นต์เตียนให้เกิดอานุภาพตามความปรารถนาของผู้ใช้ เพราะความเชื่อในท้องถิ่นจะยึดมั่นพระสงฆ์หรือผู้ทรงคุณวิทยาคมที่ทำย่นต์เตียนจะต้องเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม ข้อวัตรปฏิบัติ เพื่อให้ย่นต์ที่ใช้เกิดประสิทธิผลตามแรงอธิษฐานอย่างแท้จริง และเป็นการช่วยให้ผู้ใช้ได้พ้นจากความทุกข์ ความเจ็บป่วย ปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย ได้โชคลาภ และหลีกเลี่ยงจากเสนียดจัญไรทั้งปวงได้อย่างแท้จริง

จุดประสงค์และเป้าหมายการเขียนย่นต์เตียน

การจุดบูชาย่นต์เตียนตามความเชื่อถือในล้านนาที่ผสมผสานระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์ ที่ส่งผลต่อจิตใจได้และเป็นสิ่งที่แฝงด้วยความเร้นลับ โดยการบูชานิยมทำเองหรือให้ผู้อื่นกระทำตามโอกาสเทศกาลต่าง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมราศี ปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย สะเดาะเคราะห์ รับโชค ฯลฯ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการจุดเตียนไว้แตกต่างกัน ดังนี้

Payomyong and Asana (1995) ได้กล่าวเป้าหมายการจุดย่นต์เตียนว่า การบูชาเตียนเป็นการนำเตียนผ่านพิธีกรรมแล้วมาจุดบูชา เพื่อทำให้รอดพ้นจากเคราะห์ เมื่อบูชาเตียนแล้วจะทำให้ได้รับโชคลาภอยู่เย็นเป็นสุข ไม่เจ็บป่วย มีอายุยืนยาว ซึ่งย่นต์เตียนใช้เพื่อจุดประสงค์หลัก 3 อย่าง ได้แก่

1. บูชาเตียนหลักเคราะห์ ถือว่าทุกคนมีทั้งเคราะห์ดีและเคราะห์ร้าย เคราะห์ดีเรียกว่า โสมะเคราะห์ร้ายเรียกว่า ปาปะ ปาปะให้ผลเป็นทุกข์ จึงต้องมีการบูชาเพื่อหลีกเลี่ยง ปาปะ การบูชาแบบนี้คือ

บูชาเทียนหลักเคราะห์ ดังข้อความ “เคราะห์เจ็บ เคราะห์ไหม้ เคราะห์ไข้ เคราะห์หนาว เคราะห์เมื่อเย็นเมื่อเดียว”

2. บูชาเทียนรับโชค ถือกันว่าเคราะห์กับโชคเป็นของคู่กัน เมื่อคนประสบเคราะห์กรรมแล้ว มักจะมีโชค หรือคนได้รับโชคมาก ๆ มักจะมีเคราะห์ คนโบราณท่านจึงทำเทียนไว้เพื่อบูชาพระเคราะห์ของตน คือ พระอาทิตย์พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์ พระเสาร์ และพระเกตุ รวมเรียกว่านพเคราะห์

3. บูชาเทียนอยู่อุณิฉาหรือต่ออายุ บางทีเรียกว่าเทียนสืบชะตา เทียนนี้มักจะทำด้วยขี้ผึ้งแท้ สีสาย คือเส้นด้ายที่ทำเป็นไส้เทียนและจะใช้ไส้เทียนเท่ากับอายุของผู้บูชา

กล่าวโดยรวม ยันต์เทียนนิยมใช้และปฏิบัติสืบต่อมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ ขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้ออกไปจากตนเองและครอบครัว นำสิริมงคลเข้ามาสู่ชีวิต หนุนดวงชะตาให้อยู่ดีมีสุข ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทำชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และโชคลาภ ซึ่งหากช่วงชีวิตเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความทุกข์เดือดร้อนใจก็นิยมจุดบูชายันต์เทียน โดยพระสงฆ์หรือผู้ทรงวิทยาคมเป็นผู้ทำให้แก่ผู้โช้ เพื่อช่วยให้หายจากเคราะห์ร้าย ส่งเสริมชีวิตและรับโชค นอกจากนั้นยันต์เทียนยังมีเป้าหมายเพื่อใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดอุปสรรคในชีวิต เช่น การขึ้นโรงขึ้นศาล ผัวหนีเมียหน่าย ของหาย เป็นต้น ทำยันต์เทียนมีความสำคัญต่อชีวิตของชุมชนมาจวบจนทุกวันนี้

สัญญาะยันต์เทียนต่อวิถีชีวิตชุมชน

ยันต์เทียนเป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของล้านนาที่มีการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อแบบพราหมณ์ และความเชื่อทางพิธีกรรมที่ผสมกันอย่างกลมกลืน และเชื่อมโยงคำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่ผู้ทำและผู้บูชา โดยคำสั่งสอนถือเป็นอุบายช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เกิดความมั่นคงและตั้งตนอยู่บนศีลธรรมอันดีงาม โดยอาศัยแรงศรัทธาพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพของยันต์เทียน เพื่อช่วยบรรเทาทุกข์และเคราะห์ต่าง ๆ เจริญด้วยหน้าที่การงานที่ดี (The Office of the University of Lanna, 1995) การทำให้ยันต์เทียนถือได้ว่าเป็นสัญญาะแห่งการใช้ชีวิตของชุมชนโดยสัญญาะที่เกิดจากยันต์เทียน ได้แก่

สัญญาะทางด้านจิตใจ ยันต์เทียนถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ เมื่อเกิดสภาวะหวั่นไหว เกิดความทุกข์ จิตใจขุ่นมัว ฯลฯ การใช้ยันต์เทียนเป็นเครื่องที่คอยขโลมจิตใจ ชุมชนให้เกิดความสงบ บรรเทาความทุกข์ร้อนที่เกิดภายในจิตใจ เมื่อชีวิตและโชคชะตาประสบความทุกข์ยากลำบาก โดยยันต์เทียนจะเป็นสัญญาะส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อไป

สัญญาทางด้านความศักดิ์สิทธิ์/สิริมงคล ยันต์เขียนเปรียบเสมือนเครื่องรางของขลังที่ใช้ในการปกป้อง รักษา เป็นเกราะคุ้มกันภัยร้ายที่ช่วยขจัดสิ่งชั่วร้าย เสนียดจัญไร สิ่งอัปมงคลทั้งหลาย เพื่อให้ชีวิตได้พบเจอแต่สิ่งดีงาม เป็นมงคลแก่ชีวิต ทำให้ชีวิตอยู่ด้วยความราบรื่น และเป็นสัญญาแห่งการส่งเสริมโชคชะตาให้แก่ผู้ที่บูชาให้มีความเจริญรุ่งเรืองในกิจการงานต่าง ๆ

สัญญาทางด้านศาสนาและพิธีกรรม เทียนเป็นเครื่องสักการะชนิดหนึ่งเพื่อใช้ไหว้บูชาพระรัตนตรัย แต่ในล้านนายันต์เขียนมีลักษณะที่แตกต่าง โดยการบรรจุชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด เพื่อให้พระรัตนตรัยและมนตราที่เป็นอักขระพันในไส้เทียนให้เกิดพลาณภาพช่วยเกื้อกูลผู้ที่ได้จารึก/เขียนชื่อนามสกุลในเทียนนั้น ทำให้ยันต์เขียนเป็นสัญลักษณ์แห่งพิธีกรรมทางด้านศาสนาและเวทมนต์ที่สังคมยึดถือปฏิบัติกันมา

สัญญาทางด้านวัฒนธรรม ยันต์เขียนแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา วัฒนธรรม บ่อเกิดของวิถีชีวิต ที่มีความสัมพันธ์กับสังคม สภาพแวดล้อม และการดำรงอยู่ของมนุษย์ ซึ่งสัญญาเชิงวัฒนธรรมเป็นการแสดงให้เห็นถึงมิติทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก และสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เชื่อมโยงหลักปฏิบัติและความเชื่อที่ได้สืบต่อกันมา และเป็นรูปร่างสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงค่านิยม ความเชื่อ และวิถีการดำรงชีวิตในสังคมล้านนา ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคมที่มีอยู่จริง (Charoensin-oran, 2002)

ยันต์เขียนในล้านนาจึงเปรียบเสมือนมนต์ตราที่มีเสน่ห์ที่บรรพชนได้สร้างสรรค์และได้รับการสืบทอดในการปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และบางพื้นที่ในประเทศได้นำแนวคิดและการใช้ยันต์เขียนไปใช้ในพื้นที่ตนเอง แต่หาใช่ว่าจะมีลักษณะที่เด่นชัดเหมือนดังในล้านนาที่ยันต์เขียนเปรียบเสมือนสิ่งหล่อเลี้ยงจิตใจให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นสิ่งช่วยเหลือ ชัดเกล้าจิตใจชุมชนให้ต่อสู้กับปัญหา และขโมยจิตใจให้ดำรงอยู่ในท่ามกลางกระแสแห่งอุปสรรคทั้งปวง ซึ่งยันต์เขียนเป็นสัญลักษณ์มีคุณค่าต่อวิถีความเป็นอยู่ในชุมชน แม้ชีวิตจะมีความสุขหรือทุกข์ก็นิยมที่จะใช้ยันต์เขียนในการจุดบูชาพระรัตนตรัยเพื่อหวังผลให้เกิดการเกื้อกูล อุดหนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากชีวิตตนเองและครอบครัว ซึ่งสัญญาแห่งยันต์เขียนจึงเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงให้เห็นคุณค่าทั้งทางด้านจิตใจ พิธีกรรม การส่งเสริม/ช่วยเหลือ การปัดเป่าสิ่งเลวร้าย และเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน

สรุป

สัญญาการใช้ยันต์เขียนในวิถีชุมชนล้านนาที่เกิดจากความเชื่อในการช่วยบรรเทาความทุกข์แก่ชุมชน โดยอาศัยอำนาจของยันต์เขียนที่พระสงฆ์หรือผู้ทรงวิทยาคมได้ทำการลงอักขระ เลข

ยันต์ และชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิดในไส้เทียนและพันกับขี้ผึ้ง โดยหวังผลให้ยันต์เทียนช่วยในการ สะเดาะเคราะห์ รับโชค สืบชะตาหรือใช้ในกรณีต่าง ๆ ตามความประสงค์ของผู้บูชาและตามสรรพคุณ ของยันต์เทียนที่ถูกเขียนหรือบรรจุลงไป โดยการทำยันต์เทียนผู้กระทำจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยหลัก บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งการทำยันต์เทียนยังเป็นอุบายอีกประการหนึ่งในการ รักษาไว้ซึ่งหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น ยันต์เทียนในล้านนา จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนให้เห็นเชิงสัญลักษณ์ ได้แก่ สัญลักษณ์ด้านจิตใจ ที่เชื่อว่า จะบรรเทาความทุกข์ร้อนแก่ชุมชน ช่วยป้องกันมิให้เกิดภัยอันตรายหรือความวิตกกังวลต่าง ๆ สัญลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคล เป็นการนำความมั่งมี ความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้า และการขับไล่ สิ่งอัปมงคล เสนียดจัญไรต่าง ๆ สัญลักษณ์ทางด้านพิธีกรรมและศาสนา การนำชื่อ นามสกุล วันเดือนปี เกิดพันเข้ากับอักขระ เลข ยันต์ และสวดมนต์เพราะเชื่อว่าพิธีกรรมดังกล่าวจะส่งผลให้ยันต์เทียน เกื้อกูลส่งเสริมชะตาชีวิตตนเอง และสัญลักษณ์ด้านวัฒนธรรมในล้านนาที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทาง วัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด อารมณ์และ สภาพแวดล้อมชีวิตในสังคมล้านนา ทำให้การบูชายันต์เทียนเป็นจารีต ประเพณีและอัตลักษณ์ที่ดำรงมา และได้รับการสืบทอด ปฏิบัติกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน

References

- Anurak, S and Sakunphat, P. (2008). *Lanna Heritage, Traditions and Way of Life*. Bangkok: C&N.
- Bunsiricharungrat, P. (2011). *The Great Sacred Mantra*. (2nd ed.). Bangkok: Na Phet Publisher.
- Chaichomphu, I. (2009). *Yantras and spells of the Northern*. Lamphun: Pinyo.
- Charoensin-oran, C. (2002). *Semiotics, Structuralism after Structuralism and the Study of Political Science*. Bangkok: Viphasa.
- Department of Religious Affairs. (2009). *Rituals and traditions*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Association of Thailand Co., Ltd.
- Institute of Language, Arts and Culture Chiang Mai Rajabhat University (2007). *Lanna language dictionary*. (2nd ed). Chiang Mai: Chiang Mai Sangsil partnership Printing.

- Inthanon, W. (2011). *Lanna Thoughts*. Chiang Mai: Philosophy and Religion Program Department of Humanities Faculty of Humanities Chiang Mai University.
- Kanchanaphan, A. and Rami anon, C. (1990). *Rites and beliefs in northern folk medical treatment*. in health behavior Collection of articles from the 1st Health Behavior Symposium: Nakhon Pathom: Health Behavior Research Network. Medical and Public Health Coordination Center, Ministry of Public Health.
- Koset, S. (1965). *Miscellaneous Traditions*. Bangkok: The Social Sciences Association of Thailand Press.
- Muangmun, K. (2021). *An Analytical Study of Beliefs and the Inheritance of Yan Thien (Pong Thien/Candle Yantra) in Lanna*. Graduate School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Nakornthap, E. (2017). *A Study of the Doctrine of Buddhism as Appeared in Thai Yantra*. (Master Degree). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Office for the Promotion of Arts and Culture Chiang Mai University. (2020). Meaning and types of Lanna candles. Retrieved September 27, 2021, From <http://art-culture.cmu.ac.th/Lanna/articleDetail/1815>.
- Payomyong, M. and Asana, S. (1995). *Worship in Lanna Thai*. Chiang Mai: S. Printing property.
- Royal Academy. (2003). *Dictionary of the Royal Institute, 1999*. Bangkok: Nanmeebooks Publication Company.
- Rungruengsri, U. (1991). *Lanna-Thai Dictionary Mae Fah Luang edition*. Chiang Mai: Ming Muang Printing.
- Sriprachayanon, S. (2020). *Seminar on Buddhism*. Lampang: P.N. Paisai Design.
- Suwannarupo, P. *A study of Buddha Dhamma and Value as Appeared in Lanna Yuntian: A case Study of Amphur Muang, Lampang Province*. (Master Degree). Graduate School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2565)

Thai Cultural Encyclopedia Foundation Siam Commercial Bank. (1999). *Northern Thai Cultural Encyclopedia*. Bangkok: Thai Cultural Encyclopedia Foundation Siam Commercial Bank.

The Office of the University of Lanna. (1995). *Northern Local Traditions*. Bangkok: Kitseree Printing.

Wangombat, C. (2020). *Worship candle or Tien Puja*. Retrieved September 27, 2021, From <https://wangsombatba.blogspot.com/>.